

OPINIE JURIDICĂ

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Opinie juridică cu privire la proiectul de lege privind confiscarea civilă

Nr./Data:	61/23 din 5 octombrie 2023
Destinatari:	Ministerul Justiției Republicii Moldova , persoana de contact: Ion GLAVAN, Consilier, Cabinetul Ministrului, tel. (022) 201469, e-mail: ion.glavan@justice.gov.md
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org) , persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA, Director de program, e-mail: vladislav.gribincea@crjm.org ;
Sumar:	CRJM susține inițiativa de legiferare a instituției confiscării civile și oferă mai multe recomandări pentru a îmbunătăți proiectul de lege. În principal, sugestiile de îmbunătățire se referă la detalierea condițiilor și temeiurilor aplicării confiscării civile. Recomandăm utilizarea terminologiei din legislația aferentă activității Autorității Naționale de Integritate, în special la determinarea diferenței substanțiale care poate genera aplicarea mecanismului de confiscare, posibilitatea confiscării proprietății și nu a bunurilor concrete, pentru ca instituția confiscării să poată fi aplicabilă valorii bunurilor și nu pe bunurile fizice. De asemenea, pledăm pentru eliminarea Capitolului IV pentru a nu se suprapune legislației existente cu privire la activitatea ANI. În contextul executării hotărârilor judecătorești cu privire la confiscare, CRJM sugerează că prețul de pornire la licitație nu ar trebui să fie strict legat de valoarea evaluată, deoarece aceasta este determinată de momentul în care patrimoniul persoanei în privința căreia a fost aplicată instituția confiscării civile este scos la licitație.

Această opinie este prezentată Ministerului Justiției în contextul consultărilor publice asupra proiectului de lege privind confiscarea civilă.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) salută inițiativa Ministerului Justiției privind introducerea unui mecanism de confiscare civilă

În vederea îmbunătățirii acestui proiect de lege, CRJM propune o serie de recomandări.

În principal, recomandările Centrului de Resurse Juridice din Moldova se referă la:

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

[crjmoldiva](https://twitter.com/crjmoldiva)

1. DETALIEREA CONDIȚIILE ȘI TEMEIURILE CONFISCĂRII CIVILE

CRJM recomandă includerea sintagmei "cheltuieli realizate" pentru a asigura conformitatea cu terminologia legislativă actuală. De asemenea, propunem înlocuirea termenului "bunurile" cu "proprietatea" pentru a permite confiscarea în mod prioritar a valorii bunurilor în locul bunurilor fizice. Aceasta ar permite statului să evite costurile de întreținere și depozitare ale bunurilor, care pot suferi devalorizări, precum posibilitatea confiscării valorii acestora.

2. TERMENUL DE PRESCRIȚIE

Propunem modificarea momentului ce se referă la începerea curgerii termenului de prescripție (de la hotărârea definitivă) la cea irevocabilă a sentinței de condamnare, oferind astfel un termen mai mare pentru posibilitatea aplicării confiscării.

3. PROCEDURA DE CONFISCARE CIVILĂ ÎN BAZA ACTELOR ANI:

În contextul procedurii de confiscare, recomandăm ca această instituție, în cazul activității Autorității Naționale de Integritate, să fie inițiată în procedurile de anulare a actului și nu în proceduri separate (legislația actuală trebuie nuanțată puțin, iar un proiect în acest sens există deja la ANI). În acest sens, se propune eliminarea din proiectul de lege a aspectelor ce țin de confiscarea averii în temeiul actelor ANI, adică eliminarea Capitolului IV din motive de redundanță, dat fiind faptul că legislația specifică ANI acoperă deja acest domeniu.

4. PROCEDURA DE EXECUTARE A HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI:

CRJM propune eliminarea prevederii referitoare la prețul de pornire la licitație bazat pe valoarea stabilită în baza expertizei. Considerăm că valoarea poate fluctua în funcție de momentul în care bunul este pus la licitație și detaliile referitoare la aceasta ar trebui incluse într-un regulament separat.

- **Lista modificărilor propuse sunt prezentate în tabelul care urmează.**

Nr.	Textul proiectului de lege în versiunea actuală publicat de MJ	Modificări propuse de CRJM (formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)	Comentarii
1.	<p>Articolul 3. Condițiile și temeiurile confiscării civile</p> <p>(1) Confiscarea civilă constă în trecerea, forțată și cu titlu gratuit, în proprietatea statului a bunurilor unei persoane atunci când instanța de judecată consideră că sunt motive întemeiate de a considera că aceste bunuri nu sunt justificate/obținute din surse legale. Confiscarea civilă se aplică dacă se constată o diferență ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern, dintre veniturile legale și bunurile deținute ale subiecților prevăzuți la alin. (2).</p> <p>(2) Confiscării civile sunt supuse bunurile care nu pot fi justificate prin venitul legal al:</p> <p>a) persoanelor care au fost condamnate pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 158, 165, 165¹, 168, 206, 206¹, 208¹, 217¹, 217³, 218 - 220, 236 - 240, 242¹- 243, 248 - 249, 279, 283, 284, 324 - 328, 327, 328, 330², 332¹-</p>	<p>Articolul 3. Condițiile și temeiurile confiscării civile</p> <p>(1) Confiscarea civilă constă în trecerea, forțată și cu titlu gratuit, în proprietatea statului a <u>bunurilor averii unei persoane și a membrilor familiei acestuia</u> atunci când instanța de judecată consideră că sunt motive întemeiate de a considera că <u>aceste bunuri nu aceasta nu este justificate/obținute</u> din surse legale. Confiscarea civilă se aplică dacă se constată o diferență ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern, dintre veniturile <u>obținute legal și cheltuielile realizate și averea deținută</u> ale subiecților prevăzuți la alin. (2).</p>	<p>Propunem includerea sintagmei cheltuieli realizate și ajustarea textului, astfel încât terminologia utilizată să fie conformă inclusiv legislației actuale utilizate în legislația cu privire la ANI. De asemenea, propunem ca în alin. 1 să fie menționat că confiscarea nu se extinde doar asupra averii persoanei, ci și a membrilor familiei acestuia, deoarece verificarea averii nejustificate se face în privința tuturor membrilor familiei, nu doar a persoanei care a comis infracțiunea.</p> <p>Propunem înlocuirea sintagmei „bunurile” cu „averea” astfel încât să fie posibil inclusiv preluarea valorii bunurilor, și nu a bunurilor în sine. Motivul principal este că păstrarea bunurilor fizice poate implica costuri suplimentare pentru întreținere și depozitare, plus că acestea se pot devaloriza în timp. Astfel, este mai eficient să se confiște echivalentul valoric al bunului în numerar. Cu toate acestea, în situațiile în care nu există numerar sau alte active lichide care pot fi confiscate, se va recurge la confiscarea fizică directă a bunurilor.</p>

<p>335¹ și 362¹ Codul penal, dar urmărirea penală a fost încetată, clasată sau s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală și în cadrul urmăririi penale a fost aplicat sechestru pe bunurile acestor persoane în scopul asigurării unei eventuale confiscări speciale și/sau confiscări extinse;</p> <p>c) persoanelor care sunt bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea unei infracțiuni dacă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. procesul penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție, a intervenit decesul, a fost aplicată amnistia, sau liberarea de răspundere penală, 2. urmărirea penală a fost suspendată în caz de refuz de lipsire a persoanei de imunitate sau în caz de refuz de extrădare a persoanei de către un stat străin, 3. precum și în cazul existenței unei hotărâri a instanței de judecată de încetare a procesului penal pe aceleași temeiuri; <p>[...]</p> <p>(3) Dacă dreptul de proprietate asupra bunurilor menționate la alin. (1) sau o parte a acestuia au fost transferate către o altă persoană fizică sau juridică, care știa sau ar fi trebuit să știe că scopul transferului dreptului de proprietate a fost de a evita o eventuală confiscare a bunurilor, atunci bunurile se confiscă de la persoana respectivă.</p> <p>(4) În cazul în care bunurile menționate la alin. (1) nu mai există, nu pot fi găsite sau nu pot fi recuperate, se confiscă contravaloarea acestora.</p>	<p>(2) Confiscării civile sunt supuse este supusă <u>bunurile proprietatea averea care nu poate fi justificate</u> prin venitul legal al <u>persoanelor și membrilor familiei acestora</u>:</p> <p>a) persoanelor care au fost condamnate pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 158, 165, 165¹, 168, 206, 206¹, 208¹, 217¹, 217³, 218 - 220, 236 - 240, 242¹-243, 248 - 249, 279, 283, 284, 324 - 328, 327, 328, 330², 332¹-335¹ și 362¹ din Codul penal, dacă nu a fost aplicată confiscarea extinsă;</p> <p>b) persoanelor care sunt bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea unei infracțiuni prevăzute la lit. a) dacă persoanelor care au fost recunoscute în calitate de bănuite sau învinuite de comiterea infracțiunilor prevăzute la art. de art. 158, 165, 165¹, 168, 206, 206¹, 208¹, 217¹, 217³, 218 - 220, 236 - 240, 242¹-243, 248 - 249, 279, 283, 284, 324 - 328, 327, 328, 330², 332¹-335¹ și 362¹ Codul penal, dar urmărirea penală a fost încetată, clasată sau s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală și în cadrul urmăririi penale a fost aplicat sechestru pe bunurile acestor persoane în scopul asigurării unei eventuale confiscări speciale și/sau confiscări extinse, precum și în privința cărora procesul penal a fost încetat sau ele au fost scoase de sub urmărirea penală din motive de nereabilitare, fie dacă instanței de judecată de încetare a procesului penal pe aceleași temeiuri;</p>	<p>Propunem expunerea alin. (2) într-o nouă redacție. Versiunea inițială propusă conține alineate care pot fi contradictorii, fie având suprapuneri.</p> <p>În privința persoanelor care nu pot fi extrădate sau care beneficiază de imunitate poate exista o problemă legată de prezumția de nevinovăție. Pentru cazurile în care o persoană beneficiază de imunitate prin mandat, este recomandat să se suspende urmărirea penală până la încheierea perioadei pentru care este acordată această imunitate. În acest caz, procedurile de confiscare civilă ar trebui să se limiteze exhaustiv la imposibilitatea persoanei să-și justifice averea, nu însă și la modul de dobândire a acestei averi.</p> <p>Propunem excluderea sintagmei „care știa sau ar fi trebuit să știe” or conține scopul celui care transmite, nu a celui care primește (ultimul fiind greu de dovedit).</p>
---	--	---

		<p>procesul penal a fost încetat din motive de nereabilitare</p> <p>c) persoanelor care sunt bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea unei infracțiuni dacă:</p> <p>1. procesul penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție, a intervenit decesul, a fost aplicată amnistia, sau liberarea de răspundere penală,</p> <p>2. urmărirea penală a fost suspendată în caz de refuz de lipsire a persoanei de imunitate sau în caz de refuz de extrădare a persoanei de către un stat străin,</p> <p>3. precum și în cazul existenței unei hotărâri a instanței de judecată de încetare a procesului penal pe aceleași temeieri;</p> <p>[...]</p> <p>(3) Dacă persoana deține bani, aceștia vor fi confiscați în mod prioritar. Dacă banii deținuți nu sunt suficienți, se confiscă celelalte bunuri. Dacă dreptul de proprietate asupra bunurilor menționate la alin. (1) sau o parte a acestuia au fost transferate către o altă persoană fizică sau juridică, care știa sau ar fi trebuit să știe că iar scopul transferului dreptului de proprietate a fost de a evita o eventuală confiscare a bunurilor, atunci bunurile se confiscă de la persoana respectivă.</p> <p>(4) În cazul în care bunurile menționate la alin. (1) nu mai există, nu pot fi găsite sau nu pot fi recuperate, se confiscă contravaloarea acestora.</p>	<p>De asemenea, propunem introducerea regulii de la confiscarea extinsă prin care se confirmă prioritar banii. Dacă persoana nu deține bani, se confiscă bunurile materiale. Prin urmare, alin. (4) nu este necesar.</p>
2.	Articolul 5. Termenul de prescripție	Articolul 5. Termenul de prescripție	

	<p>(1) Cererea de chemare în judecată de confiscare civilă poate fi depusă în termen de:</p> <p>a) 3 ani de la rămânerea definitivă a sentinței de condamnare;</p> <p>b) 5 ani de la rămânerea definitivă a ordonanței de încetare a urmăririi penale, scoatere de sub urmărire penală sau, după caz, a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus încetarea procesului penal;</p> <p>c) 6 luni din momentul în care actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către persoana supusă verificării rămâne definitiv.</p>	<p>(1) Cererea de chemare în judecată de confiscare civilă poate fi depusă în termen de:</p> <p>a) 3 ani de la rămânerea definitivă irevocabilă a sentinței de condamnare;</p> <p>b) 5 ani de la rămânerea definitivă a ordonanței de încetare a urmăririi penale, scoatere de sub urmărire penală sau, după caz, a hotărârii judecătorești irevocabile prin care s-a dispus încetarea procesului penal;</p> <p>c) 6 luni din momentul în care actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către persoana supusă verificării rămâne definitiv.</p>	<p>În vederea extinderii posibilității de aplicare a instituției de confiscare civilă, propunem drept efect rămânerea irevocabilă a sentinței de condamnare, ca eveniment de la care este calculat termenul de prescripție de trei ani.</p> <p>În cazul activității Autorității Naționale de Integritate, în vederea eficientizării procesului și urgentării procedurii de confiscare, procedura de confiscare trebuie inițiată în procedurile de anulare a actului, nu în proceduri separate. Prin urmare propunem excluderea pct. c)</p>
3.	<p>Capitolul IV</p> <p>Procedura de confiscare civilă a valorii averii nejustificate în baza actului de constatare a Autorității Naționale de Integritate</p>	<p>Capitolul IV</p> <p>Procedura de confiscare civilă a valorii averii nejustificate în baza actului de constatare a Autorității Naționale de Integritate</p>	<p>Propunem eliminarea Capitolului IV, deoarece există deja legislația specifică ANI pentru acest scop. Din câte cunoaștem, există deja un proiect de lege de îmbunătățire a legislației ANI care să schimbe practica judecătorească existentă care refuză confiscarea în cadrul procedurii de confiscare a actelor ANI. .</p>
4.	<p>Articolul 15. Procedura de executare a hotărârilor judecătorești</p> <p>(2) În cazul licitației, prețul de pornire nu poate fi mai mic decât valoarea bunului stabilită în baza expertizei.</p>	<p>Articolul 15. Procedura de executare a hotărârilor judecătorești</p> <p>(2) În cazul licitației, prețul de pornire nu poate fi mai mic decât valoarea bunului stabilită în baza expertizei.</p>	<p>Propunem eliminarea acestei prevederi, deoarece valoarea poate varia în funcție de momentul în care bunul este pus la licitație. Detalii privind acest aspect pot fi specificate într-un regulament specific de implementare a mecanismului.</p>